

UDK 811.16+821.16

ISSN 1450-5061

Славистика

Выпуск IX (2005)

Редакционная коллегия

д-р Петар Буняк, д-р Ксения Кончаревич, д-р Верица Копривица,
д-р Богдан Косанович, д-р София Милорадович,
д-р Боголюб Станкович, д-р Миrolюб М. Стоянович,
д-р Александар Терзич, Богдан Терзич,
В. П. Гудков (Россия), д-р Бранко Тошович (Австрия)

Главный редактор
БОГОЛЮБ СТАНКОВИЧ

СЛАВИСТИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО СЕРБИИ
Белград • 2005

Славистика

Књига IX (2005)

Уређивачки одбор:

др Петар Буњак, др Ксенија Кончаревић, др Верица Копривица,
др Богдан Косановић, др Софија Милорадовић,
др Богољуб Станковић, др Мирољуб М. Стојановић,
др Александар Терзић, Богдан Терзић, В. П. Гутков (Русија),
др Бранко Тошовић (Аустрија)

Главни уредник:
БОГОЉУБ СТАНКОВИЋ

Секретар редакције:

др Петар Буњак

Издавање ове књиге финансијски су подржали:

Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије
Филолошки факултет у Београду
„Чигоја штампа”

Издаје:

Славистичко друштво Србије, Београд, Студентски трг 3
e-mail: office@slavistickodrustvo.org.yu
<http://www.slavistickodrustvo.org.yu>

Штампа:

„Чигоја штампа”, Београд, Студентски трг 15
e-mail: chigoja@eunet.yu

Тираж:

500

PREKLADY VIERY BENKOVEJ

V práci sa hovorí o autorských prekladoch poetky Viery Benkovej. Skúmaním celého jej básnického diela sa ukázalo, že jestvujú utajené, prvotné slovenské básne, ktoré boli preložené do srbčiny a zaradené do srbskej zbierky *Dan među ružama* a znovu preložené do slovenčiny v zbierke *Ružový jas*.

Originál, autopreklad, preklad, prototext, metatext, architext.

Súčasná slovenská spisovateľka Viera Benková (1939) je v slovenskej vojvodinskej literatúre prítomná bezmála pol storočia predovšetkým ako poetka, prozaička, autorka pre deti, prekladateľka, redaktorka a novinárka. V srbskom literárnom kontexte sa afirmovala predovšetkým ako poetka a prekladateľka.

Podľa toho, z ktorého primárneho jazyka vychádzala Benkovej prekladateľskú činnosť môžeme rozdeliť do štyroch skupín, ktoré sa ďalej členia na podskupiny, s ohľadom na žáner prekladaného textu:

- preklady zo slovenčiny do srbčiny (preklady vlastnej tvorby (poézie a prózy), preklady poézie iných autorov, preklady prózy: Katarina Lazarova: *Intervju sa labudovima* (Dnevnik, Novi Sad 1975, spolu s Branislavou Romovou));

- preklady z češtiny do srbčiny (poézia, próza: František Balek: *Poslednja šansa* (Dnevnik, Novi Sad 1975))

- preklady zo srbčiny do slovenčiny (vlastná poézia);

- preklady zo slovinčiny do slovenčiny (detskej literatúry: Vid Pejčak: *O robotovi, ktorý utiekol* (Obzor, Nový Sad 1974); Fran Levstik: *Ako urobili Vidkovi košielku* (Obzor, Nový Sad 1975)).

Benkovej prekladateľský korpus si vyžaduje dôkladný bibliografický súpis, roztriedenie a zhodnotenie, čo prerastá rámce tohto nášho príspevku, v ktorom sa venujeme Benkovej prekladom vlastnej poézie zo slovenčiny do srbčiny a opačne. Jej básnické príspevky /ojedinelé básne a výbery/ po srbsky vychádzali v mnohých časopisoch a novinách (*Letopis Matice Srpske, Stvaranje, Stremljenja, Most, Stav, Polja, Braničevno, Bagdala, Stig* a inde) vo vlastnom preklade a v preklade iných autorov. Benková básnické preklady uverejňovala v slovenských časopisoch a najviac v prílohe *Hlasu ľudu* pod názvom *Obzory*. V referáte sa koncentrujeme predovšetkým na dve básnické zbierky; po srbsky vydanú zbierku *Dan među ružama* (1979) a jej slovenský ekvivalent *Ružový jas* (1986). Knižne Benkovej básnické texty v srbčine vyšli v troch knihách: *Saloma* (Bagdala, Kruševac 1975, preložila Anna Dudášová (1936)), *Menuet* (Radnički univerzitet Radivoj Čirpanov, Novi Sad 1976, preložili Anna Dudášová a Branislava Romová) a *Dan među ružama* (Matica Srpska, Novi Sad 1979). Posledná kniha sa od ostatných dvoch líši tým, že je to nie preklad, ale pôvodne po srbsky písaná poézia. Tak je to vlastne ujaté v doterajších kriticko–teoretických hodnoteniach Benkovej

básnickej tvorby. Dôkladným výskumom celého Benkovej básnického opusu (aj toho uverejneného časopisecky) sme zistili, že také tvrdenia nemôžeme v úplnosti akceptovať. Totiž v sedemdesiatych rokoch Benková okrem iného uverejnila aj zo desať básní po slovensky, ktoré potom boli zaradené do srbskej zbierky *Dan među ružama*. Nešlo tu o dôsledný a detailný preklad týchto básní, ani o mechanické prenášanie básní z jedného jazykového kódu do druhého, lebo sa jednotlivé verše vypúšťali, iné čiastočne menili a modifikovali, ale aj napriek tomu nemôže sa tvrdiť, že je celá básnická zbierka *Dan među ružama* pôvodne písaná v srbčine. Do nového srbského básnického komunikátu sú inkorporované tie básnické segmenty, ktoré nerozbýjali základnú poetickú a umeleckú celistvosť srbskej zbierky a ktoré sú v mnohom súdržné s poetickým zázemím celého Benkovej básnického diela a najmä so zbierkami zo sedemdesiatych rokov. Zámerné alebo náhodou tieto slovenské básne boli doteraz utajené.

Básnická zbierka v srbčine *Dan među ružama* sa organicky včleňuje do vývinového radu Benkovej poézie písanej po slovensky (dovtedy uverejnila päť básnických zbierok: *Májový ošial'* (1964), *Variácie* (1969), *Obrady* (1971), *Koráb istoty* (1975), *Izoldin prsteň* (1978)). Dôkazom toho sú mnohé styčné body medzi zbierkami *Dan među ružama* a *Izoldin prsteň* ako i autorkin preklad básní do materinského jazyka v zbierke *Ružový jas*. Táto zbierka je vhodným materiálom aj na potvrdenie ďalšej hypotézy, že niektoré srbské básne sú vlastne metatextom prvotného slovenského prototextu. Uvidíme, že sú vlastne vzťahy prototext – metatext, originál – preklad oveľa zložitejšie ako sa to na prvý pohľad zdalo. Tá najjednoduchšia schéma by vyzerala nasledovne: po prvotnom slovenskom prototexte s niekoľkými variantmi (originál), nasleduje metatext 1 (srbský preklad) a metatext 2 (slovenský preklad).

Texty, ktoré hovoria o Benkovej prekladoch vlastných básní zo srbčiny do slovenčiny (o preklade zo slovenčiny do srbčiny sa ešte nik nezmielil, lebo existovala domnienka, že sú srbské básne pôvodne písané po srbsky) popierajú autorkinu výpoveď „ja sama som si svoje srbské básne z knihy *Deň medzi ružami* (*Dan među ružama*, Matica srpska, Novi Sad 1979) do slovenčiny nikdy neprekladala”¹. Týmto vyhlásením sa poetka deklaruje ako zástankyňa autorskej koncepcie literatúry a tým i prekladu, totiž mieni, že jej autorský preklad je nový tvorivý proces, čo však po uvedenej konfrontácii neobstojí. V súvislosti s prekladom poetických textov môžeme znovu nastoliť známu dilemu či sa preklad hodnotí ako sekundárny text čiže metatext alebo ako nový prototext, vlastne nový originál. Ako vlastne vnímať preklady vlastnej tvorby? Ide tu o preklad, doslovný preklad alebo prebásnenie, čiže preklad, ktorý má charakteristiky nového umeleckého diela? Dáva sa tu dôraz iba na jazykovú zložku, alebo aj na ďalšie parametre textu (na jeho sémantiku, štylistickú hodnotu, básnický postup, širší kontext, v ktorom bude preklad fungovať a iné).

Michal Harpáň v texte *Typológia posunov v autorskom preklade*² hovorí, že v origináli (ide o zbierky P. Bohuša, V. Hronca a V. Benkovej) pátral po metatextových

¹ Benková, Viera: *Niekoľko poznámok na tému: preklady vlastných literárnych textov Juraja Tušičaka*. Nový život, 37, júl-august 1985, n. 6, s. 433.

² Harpáň, Michal: *Typológia posunov v autorskom preklade*. In: O Paľovi Bohušovi. Kultúra : Báčsky Petrovec, 1999, s. 52–67. – NŽ, 41, 1989, č. 3, s. 179–189. (Pod spoločným názvom *Rozhovor o knihách: autorský preklad*)

prvkoch, čiže prekladových a v preklade po prvkoch pôvodnej tvorby, čo neznamená, že sú srbské originály vlastne prekladmi skrytých či zatajených slovenských textov. Ukázalo sa, že v prípade Benkovej zamlčané slovenské texty existujú, čo je len ďalším dôkazom o jestvovaní základného slovenského architektu v jej srbských básňach. Ako uvádza citovaný autor u básnikov bilingvistov „existuje suma konkrétnych štrukturotvorných a štýlotvorných postupov, ktoré sa priamo zúčastňovali v generovaní ich slovenských básnických výpovedí. Je to systém individuálnej básnickej paradigmy, súhrn ekvivalentných možností limitovaných vlastnou poetikou, čo v syntagmatickom zreťazovaní rezultovalo konkrétnou textovou konfiguráciou. To znamená, že srbochorvátsky prototext obsahuje viacej alebo menej zreteľné metatextové kvality a zároveň, že slovenský metatext do určitej miery je textovou artikuláciou generatívnych predpokladov spomínaného architektu.“³ Prvotný slovenský prototext zároveň obsahuje aj primárny architekt, z ktorého poetka vychádza v oboch prekladoch. V slovenských básnických textoch poetka vybudovala vlastnú poetiku, ktorú sledujeme aj v jej srbskej zbierke. Náornejšie to dokážeme nasledovným porovnaním. Rok predtým ako uverejnila zbierku *Dan među ružama* Benkovej vyšla zbierka v slovenčine *Izoldin prsteň* a ich vznik datuje do toho istého obdobia. Poetické a noetické zázemie v zbierkach *Izoldin prsteň* a *Dan među ružama* je v podstate ten istý: prehodnocovanie ľúbostného vzťahu po určitom časovom odstupe a to predovšetkým prostredníctvom imaginatívneho transformovania vnútorných obsahov do vonkajších obrazov krajiniiek. Pre väčšinu básní oboch zbierok je príznačný ten istý spôsob kompozície a svojráznej gradácie básnických obrazov, ktoré sa začínajú obrazom krajinky (ráno, večer, v noci), kde dominuje vizuálnosť a chromatickosť obrazov. Poetické vidiny poetka konkretizuje priam agresívnou útočnosťou na zmysly; v procese komunikácie básnická výpoveď angažuje všetky receptory: zrakové vizuálnymi obrazmi, sluchové znením a zvukovými efektmi. Podobný básnický postup vo vnútri básne založený na aktivite všetkých zmyslových receptorov lyrického subjektu poetka používa aj v predchádzajúcej zbierke, kde sú zrakové, čuchové, hmatové a sluchové receptory koncentrované na malej ploche básnického textu: *Ráno zapaluje světla / v priesmyku zory / Hnedastá voda vonia / rašelinou // Lišaj obopína strom // Cinkajú zlaté prúty / konárov (Plané ohne nezmúdrejú, 6., Izoldin prsteň)*. Takéto poetické prejavy prijímateľa nenechávajú ľahostajným, i keď sa opakovanie toho istého básnického modelu časom pociťuje ako akási automatizácia básnickej výpovede.

Básne zo zbierky *Dan među ružama* nezaznamenávajú podstatnejší posun poetiky od básní v zbierke *Izoldin prsteň*. Nakoľko boli básne z *Izoldin prsteňa*, ktoré tu označíme ako architekt, živé v poetkinom vedomí, keď písala zbierku v srbsčine *Dan među ružama* hovoria takmer identické verše o milencoch: *Milenci osudu / veštia z dlane tejto chvíle // Sivou hmlou presinievajú / fialové ohne (Izoldin prsteň, Plané ohne nezmúdrejú, 4., s. 12.) – Do dlane osudu / zahladení milenci: / na mohylách dalekých svetov / miznú fialové hmly. (Ružový jas, I, 5., s. 11.)*, tiež podobné pome-

³ Tamže, s. 184.

novania a symboly (krv, ruža, meč, žena, muž). V zbierke dominuje básnická meditácia aká sa len naznačovala v predchádzajúcej tvorbe. V tematicko – motívickej a v noetickej rovine je v zbierke základným bodom opozícia vedomia a podvedomia, svetla a tmy, čo sa v poznávacom pláne reflektuje ako zachytenie dvojakej tváre a vôbec komplexnosti človekovej existencie a pre Benkovú osudového vzťahu muža a ženy. Tma a temno tu nie sú len vo funkcii zvýraznenia svetla, ale zastupujú tú druhú, komplementárnu časť človeka, jeho vnútorný skrytý svet, jeho podvedomie, ktoré sa, podľa autorky, oslobodzujú skrze sna a medzi nocou a ránom. Poetka tu vlastne skondenzovala svoju osobnú filozofiu existencie: „Ale či nie je aj samotný život trvaním medzi svetlom a temnom. Čím je vlastne svetlo a čím je tma? To je rovnaký stav, ponáranie sa do hĺbok, keď sa niečo deje pod povrchom svetla, kde je pohyb zdanlivo nepovšimnutý a zahalený temnom.”⁴ Ak to zjednoduchšíme, svetlo by potom znamenalo narodenie a temno zánik života, čiže smrť. Ale zrejme takéto zjednodušené interpretovanie nebolo aj primárnym poetkiným zámerom, na vyššej úrovni ju však zaujíma neustála cyklickosť ľudskej existencie. Komplexnosť našej existencie, medziľudských a partnerských vzťahov patria medzi „neuveriteľné veci” a ako také sú stredobodom básnikovho záujmu. „Deje pod povrchom” vecí, to skryté a neviditeľné, ale predsa jestvujúce aj mimo vedomia, za hranicami nášho myslenia je to, čo poetku Benkovú znepokojuje. Svetlo – tma, deň – noc, vedomie – podvedomie a v konečnom dôsledku život a smrť sú základné časti kardinálnej metafory: života ako okamihu, jedného dňa medzi ružami.

Autorský preklad čiže autopreklad Anton Popovič definuje ako „preklad pôvodného diela do iného jazyka samým autorom originálu. Vzhľadom na svoje znakovito modelujúce postavenie k prvotnému textu, autopreklad nemožno pokladať za variant pôvodného textu, ale za preklad ako taký, a to v dôsledku zmeny hodnotového a štylisticko–jazykového poľa, do ktorého sa dostáva pôvodný prototext.”⁵ Jeho najdôkladnejšia definícia o autopreklade ďalej hovorí, že „je prejavom autorovej dvoj- jazyčnosti, tvorivého rozdelenia na autora a prekladateľa. Neznamená absolútnu zhodu preloženého textu s originálom, i keď oboje pochádza od jednej osoby. Znamená iba otváranie uzavretého textu smerom k novému príjemcovi, ruší neopakovateľnosť, jedinečnosť pôvodného textu.”⁶ Ďalej hovorí o príznakoch autoprekladu: „1. Z komunikačného aspektu je závažné, že prekladateľ – autor neprekladá svoje dielo pre seba, ale adresuje ho inému prostrediu. Autopreklad je komunikácia nie pre seba, ale pre iných. Preto aj akt prenášania významu v autopreklade má v porovnaní s „normálnym“ prekladom iný ráz. 2. Autopreklad sám o sebe ešte nezaručuje optimálne výsledky v tom zmysle, že autorský preklad bude zároveň najlepšou realizáciou originálu a že autor sa stane najlepším prekladateľom svojho diela. Ak sa u prekladateľa posuny pokladajú za

⁴ Gikićová, Radmila: Medzi svetlom, temnom a podvedomím. Hlas ľudu, 39, 25. septembra 1982, n. 38, s. 17.

⁵ Popovič, Anton: Teória umeleckého prekladu. Tatran : Bratislava, 1975, s. 283.

⁶ Popovič, Anton a kol.: Originál – preklad. Interpretačná terminológia. Tatran : Bratislava, 1983, s. 231.

nevyhnutné, v autopreklade sú mínusom. 3. V autopreklade sa môžu zotrieť hranice medzi prekladom a autorským prepracovaním.⁷ Z uvedených citátov si treba uvedomiť, že je autor bilingvista, rozdelený na autora a prekladateľa, že by sa na prvé miesto v prekladateľskom procese mala dať kultúra prostredia, do ktorého sa prekladá, že autorský preklad neznamená absolútnu zhodu originálu a prekladu i keď Popovič na inom mieste posuny v autopreklade hodnotí ako mínusy a naposledy, že sa môže stratiť hranica medzi prekladom a prepracovaním.

Už aj letným porovnaním Benkovej autorských prototextov a metatextov, prišli sme k záveru, že tu ide o autorský preklad. Ako ďalší dôkaz toho môžeme uviesť básne uverejnené v polovici sedemdesiatych rokov v materinskom jazyku a zaradené do zbierky *Dan medzi ružama* a opätovne prekladané zo srbskej predlohy a zaradené do *Ružového jasu*. Patria sem básne poznačené „poetikou priestoru“, akési básnické kondenzovanie rozličného skúsenostného materiálu v dotyku s konkrétnou priestorovou lokalitou, z ktorých sme jednu skupinu evidovali ako inkorporovanú do zbierky *Koráb istoty*. Je to ten prúd v poetickom diele Viery Benkovej, ktorým sa tiahne svojrázne poeticko-mytologické stvárňovanie priestoru domova (dediny, roviny, Panónie). Cyklus *Básne priestoru*⁸ sú v tomto zmysle typické, 4., 5., 6. a 8. básne sú zaradené do druhého cyklu zbierky *Dan medzi ružama*, respektíve do *Ružové jasu* (preložené zo srbskej predlohy). Nie je to ojedinelý prípad, variácia poslednej básne druhého cyklu uvedenej zbierky (*Osedlaj svečeri / u vrtu ljubavi / konja riđana.*) bola prvý raz uverejnená časopisecky⁹ a potom i knižne v cykle *Starootcovský kalendár* (VIII. básneň); ďalej prvá básneň tretieho cyklu (*Daješ prirodi / što u sebi skrivaš; / ---*) je tiež najprv uverejnená časopisecky¹⁰ a potom zaradená ako XI. básneň cyklu *Kniha výstrahy* v *Korábe istoty* a štvrtá básneň tiež tretieho cyklu (*Vetar grana slutnju. / O dveri nalsanja svoje telo / razlivena tama.*) je prekladom štvrtej básne z cyklu *Starootcovský kalendár* (číslo básne sa tu zhoduje vo všetkých troch verziách). Pritom je zaujímavé, že keď chcela srbské básne z knihy *Dan medzi ružama* predložiť pred slovenského čitateľa poetka nesiahla po už jestvujúcom slovenskom variante tých básní, ale ich prekladala zo srbčiny, pravdepodobne v snahe dodržať vernosť srbskému textu, čo sa v jednotlivých prípadoch neukázalo ako najlepšie riešenie. Ilustrujeme to aj konkrétnymi príkladmi, kde je v porovnaní troch variantov jednej básne, kde sú prvý a tretí text v slovenčine a druhý v srbčine, posledný slovenský preklad omnoho bližší srbskému metatextu ako slovenskému prototextu. Napríklad (príklady sú v nasledujúcom poradí: prvotný slovenský text – srbský preklad – slovenský preklad): *Ako prichádzajúcim / zasľzeným obrazom – kao ni nadošlim slikama u vodi – ako aj prichodzim / obrazom na vode; Vietor konári inotaje – vetar granja slutnju – Predtucha mohutnie skrze*

⁷ Pozri poznámku 5, s. 31–32.

⁸ Benková–Popitová, Viera: *Básne priestoru*. Nový život, 26, júl-august 1974, n. 4, s. 302–305.

⁹ Benkova–Popitová, Viera: *Starootcovský kalendár* (I.-XII.). Nový život, 24, november-december 1972, č. 6, s. 504–509.

¹⁰ Tamže, ako I. básneň cyklu, s. 504.

vietor. Ako dôkaz, že si poetka Benková srbské básne prekladala do slovenčiny a pritom nebrala do ohľadu prvotný slovenský text je aj prvá strofa 9. básne v prvom cykle. V básni uverejnenej v Novom živote roku 1974 nachádzame verše: *Mračná komárov / pri kahancoch močariska. / Križová výprava tulákov.*, ktoré v srbsčine znejú: *Crni oblaci komaraca/ nad svetlom močvare. / krstaški pohod lualica.* V zbierke Ružový jas to preložila nasledovne: *Tmavé oblaky komárov / nad jasom rítov. / Križiacky pochod tulákov.* Ak si všimneme ekvivalenty *mračná – crni oblaci – tmavé oblaky; kahanec – svetlo – jas; výprava – pohod – pochod* je jasné, že nenachádzame tie isté slovenské slová a to práve v dôsledku translačných procesov do srbsčiny. Takéto výrazové posuny nachádzame vo všetkých troch textoch tej ktorej básne. Takáto autorská prekladateľská poetika prispieva k strate celkového umeleckého dojmu pre slovenských prijímateľov, ktorý im poskytoval prvotný prototext a ojedinele zaznamenávame aj významové straty. Mienime, že je slovenský text ochudobnený o dôležité sémantické polohy, ktoré nachádzame v zbierke *Dan medzi ružama* a ktoré sú kondenzované v kardinálnej metafore vysunutej do názvu knihy – život je vlastne iba okamih, ako jeden deň medzi ružami. Napríklad v tomto zmysle sa nesú aj verše „*prolazak kroz neprolazno*“, čo sa v slovenskej verzii stratí, nachádzame tam verše bez tohto významu: „*a polianka na / neschodnom mieste*“. Významové straty sme zachytili aj na inom mieste: „*vreme se osipa / i šumi neprolazno*“ – „*čas sa drobí / a neprestáva šumieť*“. Mienime, že podobne ako aj v celom Benkovej básnickom diele aj v tejto zbierke je kategória času veľmi dôležitá. Plynutie času ľúbostnej dvojice a ich konfrontácia s pomínelnosťou, či večnosťou sa kondenzuje v uvedenom metaforickom pomenovaní. Preklad do slovenčiny je miestami doslovisticky, čo ubera textu z estetického dojmu (*sa danom u krilima – s dňom v krídlach; prolaznik – chodec; u vrtu ljubavi – v záhrade lásky; u stablu drveta – v steble stromu; zaklaše braću vetrovima – víchrami zavraždili bratov*).

Preklad slovenských básní do srbsčiny a zaradených do zbierky *Dan medzi ružama* svedčia o hutnejšom, gnómickejšom, kondenzovanejšom básnickom výraze, kým je preklad do slovenčiny v zbierke *Ružový jas* bohatší výrazovo (napríklad za pomenovanie *breg* autorka v slovenčine úspešne nachádza a využíva až tri ekvivalenty: *úbočie, kopec, svah*; za pomenovanie *bagrem* dva: *brečtan, agát*). Poetka je v slovenskom preklade rozvravenejšia a deskriptívnejšia (napr. *zore – ranný svit; sa plimom meseca – v prílive mesačný svit* a iné), v jednotlivých segmentoch aj expresívnejšia, čo je príznakom jej pôvodnej tvorby (spomenieme tu výrazy: *gori – blčí; spava – usína; pojavi se - pricválala*). Súvisí to vlastne aj s celkovým ústrojenstvom jazyka, známe je, že je slovenčina bohatá na emocionálnu lexiku. Súvisí s tým aj využívanie eufónie, čo sa jej podarilo na niektorých miestach celkom dobre preniesť z jedného jazykového systému do druhého: *sluti surovu zimu – krutú zimu tuší*, kým inde nie: *Plod orahom / devojku dariva. – Strom obdaríva / dievčinu orechom*. Michal Harpán v Benkovej autorských prekladoch (v zbierke *Ružový jas*) konštatoval a zdôvodnil posun k expresívnejším básnickým pomenovaniam a posun smerom ku konkretizácii, ozvlášťňovaniu a k účinnejším metaforickým pomenovaniam. To vskutku platí, lebo

sa preklad konfrontoval so srbským originálom. V tých básňach, kde je srbský text metatextom, bolo treba dôkladne zvážiť medzi dvoma ponúknutými možnosťami, lebo sú jednotlivé riešenia v slovenských prototextoch esteticky účinnejšie od básní v *Ružovom jase*, ktorých v prekladateľskom procese zrejme ovplyvňoval srbský text zo zbierky *Dan medzi ružama*.

Zuzana Čížikova

PREVODI VJERE BENKOVE

Rezime

Vjera Benkova (1939) je u srpskom književnom kontekstu prevashodno poznata kao pesnikinja i prevodilac. Objavila je nekoliko knjiga pesama na srpskom jeziku iz kojih ističemo zbirku *Dan među ružama* (1979) koju je posle prevela na slovački jezik. Njeni autorski prevodi se odlikuju poetikom njenog celokupnog pesničkog stvaralaštva. Time su i odnosi maternji jezik – drugi jezik (jezik prevoda), original – prevod, /arhitekst/ prototekst – metatekst u mnogome složeniji.